

Összefüggések ellenőrzése

Írjuk fel De Morgan tételeit két változóra, majd állítsuk össze az egyenlet bal, ill. jobb oldalának megfelelő logikai áramköröket. Vegyük fel kísérleti úton az igazságtáblázatokat. Mit tapasztalunk? Fogalmazzuk meg a tételeket szövegesen is.

Problémamegoldó készség fejlesztése

Három személy szótöbbséggel döntést hoz. Készítsünk logikai gépet, amely a döntési folyamatot modellezi.

A szerzett ismeretek elmélyítése

Állítsunk össze SR tárolót NAND kapukból. Vizsgáljuk meg a beírási, törlési folyamatokat.

Kis digitális rendszerek elemzése

Állítsunk össze moduló 6 számlálót adott kapcsolási vázlat alapján.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] *Dr. Keresztesi Miklós*: Számítógéppel irányított távoktatás. MTA-könyvtár, pályázati kézirat, 1975., ill. Audiovizuális Közlemények 1976. 6. sz. 542—545.
- [2] *Bessenyei István*: Miért nem lehetséges oktatási reform Magyarországon? Magyar Nemzet 1989. ápr. 7.
- [3] *Dr. Keresztesi Miklós*: Digitális elektronika. Baranya Megyei Pedagógiai Intézet és a JPTE TK közös kiadványa 1988. Pécs.
- [4] *Dr. Keresztesi Miklós*: Digitális elektronika (Feladatok), Baranya Megyei Pedagógiai Intézet és a JPTE TK közös kiadványa 1988. Pécs.

LUDAS ZSUZSANNA
Budapest

Munkára nevelés a technikaórán

A munkára nevelésnek egyik, de nem egyetlen lehetősége, színtere a technikaóra. Az órát vezető nevelő által teremtetett munkakörülmények emelhetik vagy csökkenthetik a munka nevelő hatását. Vigyáznunk kell, hogy a munkát úgy adjuk, és azt úgy végeztessük a gyerekekkel, hogy azzal meg is szerettedessük a munkát.

Tudjuk, hogy a kényszerből végzett munkának nincs nevelő hatása, az nem fejleszti a gyerekeket! Nem szabad sajnálni ezért az időt a motiválásnál, az érdeklődés felkeltésénél. Mielőtt a munkadarabot elkészítenénk, beszéljük meg annak hasznosságát is. Gyűjtsünk össze a gyerekekkel közösen sok-sok példát arra is, hogy ki mire fogja az elkészített tárgyat majd felhasználni.

Munkavégzés közben versenyt is indíthatunk. Ki tudja ötletesebben és szebben elkészíteni a saját munkáját.

Foglalkozás végén beszélgethetünk arról is, hogy az elkészített tárgyat milyen anyagból lehetne még elkészíteni. Az iskolánk környékén — esetleg a kerületben — hol van olyan intézmény, gyár, szociális foglalkoztató, ahol ilyen tárgyakat készítenek az ipar részére.

A gyakorlatban és az írásban végzett munkát (munkafüzetet) minden esetben értékeljük.

Ha szervezési szempontból vizsgáljuk a technikaórákat, megállapíthatjuk, hogy gyakori a csoportmunkában való tanítás (munka). Célszerű, ha hagyjuk a csoportokat spontán szerveződni: baráti körök szerint, vagy közös érdeklődési kör, vagy azonos munkadarab készítése szerint alakulni. Így szívesebben dolgoznak együtt, ha kell, segítenek is egymásnak.

Oktató-nevelő munkánk egyik célja ezzel a tantárggyal is a kreativitásra nevelés — sokszor az előbbi módon szerveződött csoportok ezt elősegíthetik, erre ösztönözhetnek is.

A csoportmunka alkalmazásakor a csoportok általában 3-4 gyerekből állanak, a létszámot azonban mindenkor a tevékenység jellege kell hogy megszabja. Például szerelésnél, építésnél, fonalmunkáknál párokban is dolgozhatnak a gyerekek. Alkalmanként ún. „szuper” csoportokat is kialakíthatunk (differenciált foglalkozásnál — képességeik alapján)! Ilyenkor a gyengébb csoportokat hatékonyabban kell segítenünk (pl.: szerelőgyakorlatoknál). A gyakorlat szerint a vegyes képességű gyerekekből álló csoportok dolgoznak a legeredményesebben.

A csoportok „megalakulása” után válasszanak a gyerekek maguk közül felelősöket (eszközök, anyagok szétszortása, összeszedése, brigádon belüli munkamegosztás és a pedagógussal való kapcsolattartás a feladatuk). A felelősöket negyedévenként indokolt változtatni, hogy lehetőleg a tanév folyamán mindenki lehessen vezető is, beosztott is. (Alsó tagozatos gyerekeknek ez különösen fontos!) Értékelésnél a kollektíva munkáját együttesen is, de tagjainak munkáját külön-külön is értékeljük!

A csoportmunka — döntő a közösségi nevelés szempontjából, segíti az egymással való együttműködést, erősíti a kollektív szellemet. Hisz ekkor a gondolkodás, a problémák vizsgálata a kis közösségben — a csoportban — történik. Közösén vállalnak felelősséget is. 3-4. osztályban már a gyerekek maguk is igénylik, szeretik a csoportmunkában történő „együttdolgozást”. Az együttműködés lehetővé teszi az egészséges vitát, véleménycserét, ellenőrzést. Az így végzett munka megkívánja a bűvárkodást, kutatást is. Ez a forma a gátlásos tanulókat is feloldja, sokszor aktivizálja is. A közös élmények, az együtt végzett munka egybekovácsolja a csoporttagokat.

A technika tantárgy tanítása során gazdag lehetőségünk kínálkozik a kreativitás fejlesztésére, csak megfelelő motiváció szükséges a kreatív magatartás kialakításához.

A gyerekeknek tudniuk kell, hogy mit várunk tőlük. Ötletességüket mindig dicsérnünk kell. Ha gyermekekben érzékenység alakul ki az anyagokkal, azok tulajdonságaival szemben, valamint nyitottak a külvilág befogadására, sőt a felfogott dolgokat egymással kapcsolatba is tudják hozni — akkor ez már egy lépés a kreativitás felé.

Nevelésünk eredményességének elengedhetetlen feltétele a tanulók munkájának ellenőrzése és értékelése. Az ellenőrzés során a tanár is és a diák is tájékoztatást kap az oktatási forma egyes fázisaiban elért eredményekről és hiányosságokról.

A technikaórán a tanár a foglalkozás egész időtartama alatt a gyerekek között van, figyel, ellenőrzi munkájukat — sok esetben az ellenőrzés egy szóra, bólintásra, kézzel vagy szemmel adott jelzésre korlátozódhat.

Az értékelés elősegíti az ismeretek megszilárdítását, növeli a tanulók teljesítményét, befolyásolja személyiségük fejlődését.

Azt, hogy mikor értékelünk szóban, és mikor érdemjeggyel, a tanár döntheti el.

Az érdemjegynek tükröznie kell a tudást, az ismeretek gyakorlati alkalmazását, a tanulók gyakorlati készségének fejlődését és a közös munkában való részvételt.

Ellenőrizhetünk, értékelhetünk egyéni és csoportmunkát.

A) Egyéni munkák értékelésének lehetőségei:

1. Gyakran alkalmazzuk azt az eljárást, amikor az óra elején 2-3 tanulót szóban feleltünk az elméleti jellegű ismeretekből. Noha értékeljük feleleteiket, érdemjegyet csak az óra végén adunk, amikor a szóban forgó tanulókat az egész foglalkozás folyamán külön is figyeltük (aktivitásukat, helyes szerszámhasználatukat, műveletekben való jártasságukat). Érdemjegyüket csak az óra végén, a szóbeli és az óra alatti munkájuk alapján állapítjuk meg.
2. Történhet úgy is az értékelés, hogy a foglalkozás egész időtartama alatt nem tudják a tanulók, hogy közülük kik állnak az ellenőrzés középpontjában. Az egész foglalkozás alatti szereplésüket a foglalkozás végén értékeljük. Több szempontból is jó ez: vannak olyan tanulók, akiket munkájuk maximális kibontakoztatásában gátol az a tudat, hogy most „külön is figyelik”. Ugyanakkor több tanuló is gondolhat arra, hogy egész órai tevékenységét értékeljük.
3. Történhet az ellenőrzés úgy is, hogy a tanulóknak nem szóban, hanem ún. feladatlapok segítségével tesszük fel a kérdéseket, melyeket önállóan kell írásban megoldaniuk.
4. Végezhetünk ellenőrzést, értékelést és osztályzást a tanulók által készített munkadarabok alapján is. De nem helyes, ha óráról órára csak erre kapnak a tanulók osztályzatot, értékelést.

B) Csoportmunkák értékelése:

1. Egy-egy csoport (2—4 gyerekből álló brigád) munkájának értékelésekor az egész csoport produktuma, közös eredménye lesz a tagok egyenkénti teljesítménye. Ebben az esetben a csoport minden egyes tagja, az egész csoport együttes teljesítménye alapján azonos érdemjegyet kap. (Pl.: alumíniumfólia munkáknál, szerelési gyakorlatoknál.)
2. A csoportos értékelésen és osztályzáson belül is többfélet értékelhetünk, figyelhetünk meg:
  - csak az elméleti ismereteket (pl. feladatlapos megoldás),
  - csak a manuális tevékenység értékelését,
  - a kettő együttes értékelését,
  - a munkadarab elkészítésének értékelését.
3. Ha az egész osztály (csoport) teljesítményét, tudását bíráljuk el, mégis a teljesítménytől függően, a tanulók különböző érdemjegyet kapnak. Ekkor egyénileg kapnak a tanulók munkáikra érdemjegyet. Az elbírálásba alkalmanként a csoport tagjait is bevonhatjuk. Pl.: az egész csoport azonos feladatot kap szóban, írásban, és a feladatot mindenki külön-külön oldja meg.
4. Lehetőségünk van arra is, hogy egy-egy témakör lezárása után — pl. a papírmunkát befejezve —, az összes tanuló által egyénileg készített munkadarabokat a megadott szempontok szerint értékeljük.